

PRVI ODJEL
ODLUKA
O DOPUŠTENOSTI

zahtjeva br. 22632/07
Anton ŠTOKALO i drugi
protiv Hrvatske

Europski sud za ljudska prava (Prvi odjel) zasjedajući 3. svibnja 2011. godine u vijeću u sastavu:

g. Anatoly Kovler, *predsjednik*,
gđa Nina Vajić,
gđa Elisabeth Steiner,
g. Khanlar Hajiyev,
g. George Nicolau,
gđa Mirjana Lazarova Trajkovska,
gđa Julia Laffranque, *suci*

i g. Søren Nielsen, *tajnik odjela*,

uzimajući u obzir naprijed navedeni zahtjev podnesen dana 14. ožujka 2007. godine,

uzimajući u obzir očitovanje koje je dostavila tužena država i odgovor na očitovanje kojeg su dostavili podnositelji zahtjeva,
nakon vijećanja, odlučuje kako slijedi:

ČINJENICE

Prvi podnositelj zahtjeva, g. Anton Štokalo, rođen je 1928. godine, a umro 24. prosinca 2007. godine. Bio je hrvatski državljanin i živio je u Rabu. Druga i treća podnositeljica zahtjeva, gđa Ljubica Bunić i gđa Marija Nikolić, njegove su kćer i nećakinja. One su hrvatske državljanke rođene 1953. odnosno 1952. godine i žive u Rabu. Sve podnositelje zahtjeva pred

Sudom zastupao je g. I. Debelić, odvjetnik iz Raba. Hrvatsku vladu ("Vlada") zastupala je njena zastupnica gđa Š. Stažnik.

A. Okolnosti predmeta

Činjenično stanje predmeta kako su ga iznijele stranke može se sažeti kako slijedi.

Godine 1963. vlasti su nacionalizirale zemljišnu česticu na otoku Rabu u vlasništvu prvog podnositelja zahtjeva i njegovog brata g. V. Š., koji je bio ujak druge podnositeljice zahtjeva i otac treće podnositeljice zahtjeva. Godine 1964. na tom je mjestu sagrađen restoran. Izgleda da je zemljište, koje je bilo preneseno u društveno vlasništvo, kasnije bilo dano trgovačkom društvu I. ("trgovačko društvo") na korištenje.

Tijekom postupka privatizacije trgovačkog društva, to je zemljište uneseno kao dio njegovog dioničkog kapitala. Međutim, jedan broj dionica bio je rezerviran za naknadu bivšim vlasnicima nacionalizirane imovine, koja je bila sastavni dio dioničkog kapitala trgovačkog društva. Dana 20. lipnja 1994. godine Hrvatski fond za privatizaciju dao je suglasnost za privatizaciju tog trgovačkog društva koje je, na temelju te odluke, kasnije postalo vlasnikom zemljišta o kojemu je riječ.

Dana 11. listopada 1996. godine Hrvatski sabor je donio Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine (Narodne novine, br. 92/96, 92/99 (corrigendum), 80/02 (izmjene i dopune) i 81/02 (corrigendum) – "Zakon o denacionalizaciji"), koji je bivšim vlasnicima konfiscirate i nacionalizirane imovine, ili njihovim nasljednicima prvog nasljednog reda (izravnim potomcima ili suprugu/supruzi) omogućio tražiti, pod određenim uvjetima, ili povrat ili naknadu za oduzetu imovinu.

1. Upravni postupak za povrat ili naknadu za nacionaliziranu imovinu

Dana 16. lipnja 1997. godine podnositelji zahtjeva su, pozivajući se na Zakon o denacionalizaciji, pokrenuli upravni postupak pred područnim uredom državne uprave u Rabu, kao nadležnim prvostupanjskim upravnim tijelom. Na početku su tražili da im se dodijele dionice trgovačkog društva, kao naknada za naprijed navedenu zemljišnu česticu. Izgleda da su nakon toga tražili povrat u naravi.

Dana 24. ožujka 2003. godine područni ured u Rabu donio je privremeno rješenje kojim je podnositeljima zahtjeva kao naknadu za oduzetu imovinu dodijelio državne obveznice.

Dana 18. travnja 2003. godine podnositelji zahtjeva žalili su se Ministarstvu pravosuđa protiv prvostupanjske odluke, navodeći u osnovi da traže povrat zemljišne čestice o kojoj je riječ, a ne naknadu za nju.

Dana 15. veljače 2006. godine Ministarstvo pravosuđa preinačilo je prvostupanjsku odluku od 24. ožujka 2003. godine i odbilo zahtjev podnositelja od 16. lipnja 1997. godine u cijelosti.

Podnositelji zahtjeva su tada podnijeli tužbu Upravnom sudu Republike Hrvatske, pobijajući tu odluku. Dana 21. svibnja 2009. godine Upravni je sud odbio tužbu podnositelja zahtjeva.

Dana 7. srpnja 2009. godine podnositeljice zahtjeva podnijele su ustavnu tužbu protiv Upravnog suda. Izgleda da je postupak trenutačno u tijeku pred Ustavnim sudom Republike Hrvatske.

2. Izvanparnični postupak radi određivanja osiguranja privremenom mjerom

Dana 3. kolovoza 2001. godine prvi podnositelj zahtjeva i druga podnositeljica zahtjeva kao i g. V.Š. pokrenuli su izvanparnični postupak pred Općinskim sudom u Rabu tražeći da sud izda privremenu mjeru - vrstu mjere osiguranja - zabranom otuđenja i opterećenja imovine od strane trgovačkog društva, dok upravne vlasti u naprijed navedenom upravnom postupku ne donesu konačnu odluku o njihovom zahtjevu za povratom imovine.

Dana 17. rujna 2001. godine Općinski sud je prihvatio zahtjev podnositelja i odredio privremenu mjeru.

Županijski sud u Rijeci je dana 9. siječnja 2002. godine, postupajući po žalbi podnositelja zahtjeva, poništio prvostupanjsku odluku od 17. rujna 2001. godine zbog postupovnih pogrešaka i vratio predmet Općinskom sudu na ponovno odlučivanje.

U ponovljenom je postupku Općinski sud u Rabu dana 5. veljače 2003. godine odbio prijedlog podnositelja zahtjeva za određivanjem privremene mjere.

Postupajući po žalbi podnositelja zahtjeva Županijski sud u Rijeci je dana 17. listopada 2006. godine ukinuo prvostupanjsku odluku od 5. veljače 2003. godine zbog postupovnih pogrešaka i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i vratio predmet Općinskom sudu na ponovno odlučivanje.

Općinski sud u Rabu u ponovljenom je postupku održao ročište na kojem je utvrdio da su prvi podnositelj zahtjeva i V.Š. umrli i da su njihovi nasljednici preuzeli postupak.

Dana 24. srpnja 2008. godine Općinski sud je donio odluku kojom je odbio prijedlog podnositelja zahtjeva za izdavanjem privremene mjere. Presudio je da više ne postoji pravni interes za njihov prijedlog nakon što je Ministarstvo pravosuđa dana 15. veljače 2006.g. u naprijed navedenom upravnom postupku donijelo svoju odluku, kojom je odbio njihov zahtjev za povrat nekretnina.

Dana 12. ožujka 2009. godine Županijski sud u Rijeci odbija žalbu podnositelja kao neosnovanu i potvrđuje prvostupanjsku odluku od 15. veljače 2006. godine, prihvativši u njoj navedeno obrazloženje.

Dana 20. travnja 2009. godine podnositelji zahtjeva su uložili reviziju protiv drugostupanjske odluke od 12. ožujka 2009. godine. Izgleda da je postupak trenutačno u tijeku pred Vrhovnim sudom Republike Hrvatske.

3. Postupak po zahtjevu podnositelja za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku

Druga i treća podnositeljica zahtjeva su 20. lipnja 2006. godine podnijele Vrhovnom sudu Republike Hrvatske zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku. Prigovorile su duljini naprijed navedenog izvanparničnog postupka za određivanjem privremene mjere.

Dana 15. siječnja 2007. Vrhovni sud je utvrdio povredu prava druge i treće podnositeljice zahtjeva na suđenje u razumnom roku. Svakoj je dosudio naknadu u iznosu od 7.500,00 kn te obvezao Općinski sud u Rabu na donošenje odluke u roku od 30 dana od dostave njegove odluke.

B. Mjerodavno domaće pravo

1. Zakon o sudovima

Mjerodavni dio Zakona o sudovima („Narodne novine“, br. 150/2005, 16/2007 i 113/2008) koji je stupio na snagu 29. prosinca 2005. godine glasi kako slijedi:

III. ZAŠTITA PRAVA NA SUĐENJE U RAZUMNOM ROKU

Članak 27.

„(1) Stranka u sudskom postupku koja smatra da nadležni sud nije odlučio u razumnom roku o njezinom pravu ili obvezi ili o sumnji ili optužbi za kažnjivo djelo, može neposredno višem sudu uputiti zahtjev za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku.

(2) Ako se zahtjev odnosi na postupak koji je u tijeku pred Visokim trgovačkim sudom Republike Hrvatske, Visokim prekršajnim sudom Republike Hrvatske ili Upravnim sudom Republike Hrvatske, o zahtjevu će odlučiti Vrhovni sud Republike Hrvatske.

(3) Postupak odlučivanja o zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka je hitan. Postupak se provodi uz odgovarajuću primjenu pravila o izvanparničnom postupku, u pravilu bez održavanja ročišta.

Članak 28.

(1) Ako sud iz članka 27. ovoga Zakona utvrdi da je zahtjev podnositelja osnovan, odredit će rok u kojem sud pred kojim je postupak u tijeku mora odlučiti o pravu ili obvezi ili o sumnji ili optužbi za kažnjivo djelo podnositelja zahtjeva, te odrediti primjerenu naknadu koja pripada podnositelju zbog povrede njegovog prava na suđenje u razumnom roku.

(2) Naknada se isplaćuje iz državnog proračuna u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva stranke za njezinu isplatu.

(3) Protiv rješenja o zahtjevu za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku može se u roku od 15 dana podnijeti žalba Vrhovnom sudu Republike Hrvatske. Protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske žalba nije dopuštena ali se može pokrenuti ustavna tužba.“

2. Ovršni zakon

(a) Mjerodavne odredbe

Ovršni zakon („Narodne novine“, br. 57/1996, 29/1999, 42/2000, 173/2003, 194/2003, 151/2004, 88/2005, 121/2005 i 6720/08) uređuje i ovršni postupak u građanskim stvarima i postupak osiguranja (postupak za izdavanje privremenih mjera).

Zakon predviđa šest vrsta mjera osiguranja (privremenih mjera), od kojih su dvije dobrovoljne, a četiri prisilne.

Dvije dobrovoljne mjere su: (a) sudsko i javnobilježničko založnopravno osiguranje tražbina na temelju sporazuma stranaka (*sudsko i javnobilježničko založnopravno osiguranje tražbina na temelju sporazuma stranaka*) i (b) sudsko i javnobilježničko (fiducijarno) osiguranje prijenosom vlasništva na stvari i prijenosom prava (*sudsko i javnobilježničko (fiducijarno) osiguranje prijenosom vlasništva na stvari i prijenosom prava*).

Četiri prisilne mjere su: (a) osiguranje zasnivanjem založnog prava na nekretnini (*osiguranje zasnivanjem založnog prava na nekretnini*), (b) osiguranje prethodnom ovrhom (*osiguranje prethodnom ovrhom*), (c) osiguranje prethodnim mjerama (*osiguranje prethodnim mjerama*) i (d) privremene mjere (*privremene mjere*).

Mjerodavne odredbe Ovršnog zakona koje uređuju privremene mjere predviđaju kako slijedi:

Glava trideset prva

PRIVREMENE MJERE

...

3. Privremene mjere radi osiguranja nenovčane tražbine

Pretpostavke za određivanje privremene mjere

Članak 298.

“(1) Radi osiguranja nenovčane tražbine može se odrediti privremena mjera ako predlagatelj osiguranja učini vjerojatnim postojanje svoje tražbine, zatim:

1. ako učini vjerojatnom i opasnost da bi bez takve mjere protivnik osiguranja spriječio ili znatno otežao ostvarenje tražbine, osobito time što bi promijenio postojeće stanje stvari, ili

2. ako učini vjerojatnim da je mjera potrebna da bi se spriječilo nasilje ili nastanak nenadoknadive štete koja prijeti.

(2) ...”

Vrste privremenih mjera radi osiguranja nenovčanih tražbina

Članak 299.

“(1) Radi osiguranja nenovčanih tražbina može se odrediti svaka mjera kojom se postiže svrha takva osiguranja, a osobito:

...

4. zabrana otuđenja i opterećenja nekretnine na koju je upravljena tražbina ili stvarnih prava upisanih na nekretnini na koja je upravljena tražbina, uz zabilježbu zabrane u zemljišnu knjigu; oduzimanje nekretnine i njezino povjeravanje na čuvanje i upravu predlagatelju osiguranja ili trećoj osobi,

(2) ...

(3) Zabrane iz stavka 1. ovoga članka smatraju se provedenima dostavom osobi koje se tiču odnosno zemljišnoknjižnom odjelu suda ili drugom upisniku.

4) Učinak zabilježbe zabrane iz stavka 1. točke 4. ovoga članka je u tome što se upisima obavljenim u zemljišnoj knjizi na temelju dobrovoljne raspoložbe protivnika osiguranja, nakon upisa zabilježbe zabrane, mogu steći u odnosu prema predlagatelju osiguranja kakva prava na nekretnini ili pravu na njoj upisanom samo ako predlagatelj osiguranja bude pravomoćno odbijen sa svojim zahtjevom u postupku koji je pokrenuo radi ostvarenja tražbine za čije je osiguranje zabilježba upisana. Na temelju ovršne isprave stečene u postupku koji je pokrenuo protiv protivnika osiguranja radi ostvarenja tražbine za čije je osiguranje zabilježba zabrane upisana te dokaza da je osoba koja je stekla određeno pravo na nekretnini ili pravu upisanom na nekretnini na temelju dobrovoljne raspoložbe protivnika osiguranja to pravo stekla nakon upisa zabrane, predlagatelj osiguranja može izravno protiv te osobe tražiti ovrhu radi ostvarenja svoga prava utvrđenoga ovršnom ispravom.

(5) ...

(6) ...”

(b) Stajalište pravne znanosti

Hrvatska pravna znanost razvrstala je mjere osiguranja (privremene mjere) u tri glavne vrste prema njihovoj svrsi: (a) zaštitne mjere (mjere očuvanja), (b) regulatorne mjere i (c) anticipacijske mjere.

Zaštitne mjere su one mjere čija je svrha stvoriti uvjete za buduće namirenje vjerovnikove tražbine. Sudsko i javnobilježničko založnopravno osiguranje tražbina, sudsko i javnobilježničko (fiducijarno) osiguranje, osiguranje zasnivanjem založnog prava na nekretnini, sve prethodne mjere i većina privremenih mjera smatraju se zaštitnim mjerama. Osobito se privremena mjera kojom se zabranjuje raspolaganje (otuđenje ili opterećenje) nekretnine predviđena člankom 299. stavkom 1. točkom 4. Ovršnog zakona smatra zaštitnom mjerom.

Regulatorne mjere su one mjere čija je svrha privremeno urediti odnose između stranka. Određene privremene mjere smatraju se regulatornim mjerama.

Anticipacijske mjere su one mjere čija je svrha namirenje vjerovnikove tražbine unaprijed. Anticipacijska ovrha i određene privremene mjere smatraju se anticipacijskim mjerama.

U smislu njihova učinka, hrvatska pravna znanost razvrstava mjere osiguranja (privremene mjere) u tri glavne vrste: (a) one koje dovode do (potpunog ili djelomičnog) namirenja tražbina vjerovnika (anticipacijska ovrha i određene privremene mjere), i (b) one koje stvaraju određena stvarna (*in rem*) prava, (sudsko i javnobilježničko založnopravno osiguranje

tražbina, sudsko i javnobilježničko (fiducijarno) osiguranje, osiguranje zasnivanjem založnog prava na nekretnini i sve prethodne mjere), i (c) one koje stvaraju određena quasi stvarna (in rem) prava ili koje de facto uklanjaju ili smanjuju rizik buduće nemogućnosti da se namiri vjerovnikova tražbina (sve privremene mjere). Osobito se smatra da privremena mjera kojom se zabranjuje raspolaganje (otuđenje ili opterećenje) nekretnine predviđena člankom 299. stavkom 1. točkom 4. Ovršnog zakona stvara, u smislu svojih učinaka, quasi stvarno (in rem) pravo, osobito pravo vjerovnika da namiri svoju tražbinu prije trećih osoba koje su nakon izricanja takve privremene mjere stekle određena stvarna (in rem) prava na nekretnini u odnosu na koju je ta mjera izrečena.

3. Zakon o denacionalizaciji

Zakon o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine („Narodne novine“, br. 92/1996, 92/1999 (corrigendum), 80/2002 (izmjene i dopune) i 81/2002 (corrigendum) – “Zakon o denacionalizaciji iz 1996.”), koji je stupio na snagu dana 1. siječnja 1997. godine omogućuje bivšim vlasnicima konfiscirane ili nacionalizirane imovine, ili njihovim nasljednicima prvog nasljednog reda (izravni potomci i suprug/supruga) tražiti pod određenim uvjetima ili povrat ili naknadu za oduzetu imovinu.

Članak 74. Zakona o denacionalizaciji glasi kako slijedi:

Članak 74.

"Na prijedlog prijašnjega vlasnika sud može odrediti privremenu mjeru zabrane raspolaganja imovinom koja je predmet naknade za oduzetu imovinu prema odredbama ovoga Zakona, ukoliko prijašnji vlasnik učini vjerojatnim da postoji opasnost otuđenja imovine ili iz drugih opravdanih razloga, sukladno odredbama posebnoga zakona.

Uz prijedlog za određivanje privremene mjere, prijašnji vlasnik dužan je u roku od 30 dana od dana podnošenja prijedloga dostaviti dokaz da je pokrenuo postupak za naknadu oduzete imovine pred nadležnim tijelom."

PRIGOVORI

1. Podnositelji zahtjeva prigovaraju na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju da je duljina naprijed navedenog izvanparničnog postupka bila prekomjerna.

2. Nadalje prigovaraju na temelju članka 13. Konvencije da nisu imali nikakvo djelotvorno pravno sredstvo u odnosu na svoj prigovor duljini postupka.

3. Na kraju se podnositelji zahtjeva pozivaju na članak 14. Konvencije i članak 1. Protokola br. 12. uz Konvenciju, a da nisu dalje potkrijepili ove prigovore.

PRAVO

A. Pravne posljedice smrti prvog podnositelja zahtjeva

Punomoćnik podnositelja zahtjeva obavijestio je Tajništvo pismom od 22. prosinca 2009. godine da je prvi podnositelj zahtjeva zahtjeva umro dana 24. prosinca 2007. godine, te da je druga podnositeljica zahtjeva njegova nasljednica. Punomoćnik podnositelja zahtjeva ustvrdio je da bi stoga postupak pred Sudom u odnosu na prvog podnositelja zahtjeva trebalo "prekinuti". Pismom od 15. veljače 2011. godine Vlada je ujedno obavijestila Tajništvo o smrti prvog podnositelja zahtjeva te pozvala Sud da "odbaci zahtjev pokojnog podnositelja zahtjeva u skladu sa člankom 35. Konvencije." Uz svoje su pismo dostavili smrtnu listu.

Sud primjećuje da je druga podnositeljica zahtjeva podnijela zahtjev u svoje ime i da nakon smrti svoga oca nije izrazila želju nastaviti predmet i u njegovo ime. U takvim okolnostima Sud smatra da u mjeri u kojoj se zahtjev tiče prvog podnositelja zahtjeva druga podnositeljica zahtjeva kao njegova nasljednica ne želi nastaviti s njim, u smislu članka 37. stavka 1. Konvencije (vidi, obratnim podrazumijevanjem, predmet *Rauš i Rauš-Radovanović protiv Hrvatske* (dec.), br. 43603/05, 2. listopada 2008.). Nadalje, u skladu s člankom 37. stavkom 1. *in fine*, Sud ne nalazi nikakvih posebnih okolnosti glede poštovanja ljudskih prava kako su definirana u Konvenciji i njenim Protokolima koja traže trajno ispitivanje predmeta u odnosu na prvog podnositelja zahtjeva.

Stoga, Sud odlučuje brisati zahtjev sa svoga popisa predmeta u odnosu na prvog podnositelja zahtjeva.

B. Navodna povreda članka 6. stavka 1. Konvencije

Druga i treća podnositeljica zahtjeva prigovaraju da je duljina navedenog izvanparničnog postupka za izdavanje privremene mjere nespojiva sa zahtjevom "razumnog roka" navedenim u članku 6. stavku 1. Konvencije koji glasi kako slijedi:

"Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi..., svatko ima pravo da sud... u razumnom roku ispita njegov slučaj..."

Vlada osporava dopuštenost zahtjeva s dvije osnove. Prvo, tvrde da članak 6., stavak 1. nije primjenjiv na postupak o kojemu je riječ. Podredno, Vlada tvrdi da podnositelji zahtjeva nisu bili, ili više nisu žrtve povrede kojoj prigovaraju.

1. Tvrdnje stranaka

(a) Vlada

(i) Primjenjivost

Vlada je primijetila da su u ovome predmetu podnositelji zahtjeva pokrenuli izvanparnični postupak za osiguranje njihovog nenovčanog potraživanja za povrat nacionalizirane imovine donošenjem privremene mjere zabranom raspolaganja (otuđenja ili opterećenja) te nekretnine dok upravne vlasti u naprijed navedenom upravnom postupku ne donesu konačnu odluku.

Vlada je objasnila da su prema hrvatskom pravu privremene mjere instrumenti namijenjeni osiguranju novčanih i nenovčanih tražbina o kojima još nije donesena konačna odluka u mjerodavnom postupku. Sud ih određuje ako predlagatelj: (a) učini vjerojatnim osnovanost svoje tražbine i (b) da bi bez takvog osiguranja buduće namirenje te tražbine bilo spriječeno ili znatno otežano.

Glede naravi, predmeta i svrhe privremene mjere koju su tražili podnositelji zahtjeva, Vlada tvrdi da je to bila mjera preventivne naravi, čija svrha nije bila namirenje tražbine vjerovnika nego uklanjanje rizika ugrožavanja ili znatnog onemogućavanja budućeg namirenja tražbine zabranom raspolaganja spornom nekretninom dok je glavni postupak u tijeku. Stoga je, mjera po svojoj naravi bila prvenstveno zaštitna, a ne regulatorna. Stoga, sud nije u izvanparničnom postupku kojemu se prigovara odlučivao o građanskim pravima i obvezama, nego je samo ocijenio postoji li vjerojatnost da je zahtjev podnositelja za povratom imovine osnovan, te bi li bez te mjere sigurnosti postojala vjerojatna opasnost da će ostvarenje te tražbine u budućnosti biti onemogućeno ili znatno otežano.

Glede učinka privremene mjere o kojoj je riječ na pravo o kojemu se radi, Vlada tvrdi da je ova mjera samo privremeno spriječila raspolaganje spornom imovinom, ali nije dovela do namirenja vjerovnikove tražbine.

U svjetlu naprijed navedenog, ne bi se po mišljenju Vlade moglo smatrati da se privremenom mjerom koju su tražili podnositelji zahtjeva "djelotvorno odlučuje o građanskom pravu o kojemu se ovdje radi" u smislu testa *Micallef* (vidi predmet *Micallef protiv Malte* [GC], br. 17056/06, stavak 85., 15. listopada 2009). Do takvog je odlučivanja došlo u upravnom postupku koji su pokrenuli podnositelji zahtjeva kako bi dobili povrat nacionalizirane imovine. Budući da određivanje privremene mjere o kojoj je riječ nije moglo imati nikakav utjecaj na ishod tog upravnog postupka, tj. na namirenje vjerovnikove tražbine, Vlada je zaključila da se u postupku kojemu se prigovara ne radi ni o kakvom odlučivanju o "građanskim pravima i obvezama" i da stoga članak 6. stavak 1. nije primjenjiv na taj postupak.

(ii) Položaj žrtve

Ako bi Sud utvrdio da je članak 6. stavak 1. primjenjiv na izvanparnični postupak u kojemu su podnositelji zahtjeva tražili određivanje privremene mjere, Vlada tvrdi da je taj prigovor ipak nedopušten jer se podnositelji zahtjeva ne mogu smatrati žrtvama povrede kojoj prigovaraju. S tim u vezi se pozivaju na utvrđenje Općinskog suda u Rabu u njegovoj odluci od 24. srpnja 2008. godine (koju je potvrdio Županijski sud u Rijeci u svojoj odluci od 12. ožujka 2009. godine) prema kojoj za određenje privremene mjere koju traže podnositelji zahtjeva više ne postoji pravni interes jer su upravne vlasti odbile njihov zahtjev za povrat imovine u gore navedenom upravnom postupku.

Vlada nadalje ističe da je Vrhovni sud 15. siječnja 2007. godine utvrdio povredu prava podnositeljica zahtjeva na suđenje u razumnom roku u odnosu na izvanparnični postupak o kojemu je riječ te im dosudio odgovarajuću naknadu. Stoga, čak ako su podnositeljice zahtjeva na početku i mogle tvrditi da su žrtve povrede članka 6. stavka 1. Konvencije zbog prekomjerne duljine tog postupka, ta je povreda ispravljena pred domaćim vlastima i podnositeljice su zahtjeva izgubile svoj položaj žrtve.

(b) Podnositelji zahtjeva

Podnositelji zahtjeva se nisu konkretno očitovali o dopuštenosti, već su ostali kod svog stajališta da je u ovome predmetu došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

2. Ocjena Suda

Sud ponavlja da se članak 6. stavak 1. Konvencije sa svog "građanskog naslova" primjenjuje samo na postupke kojima se odlučuje o građanskim pravima i obvezama. Nadalje bilježi da se postupak kojemu se prigovara tiče privremene mjere i da nisu sve privremene mjere odlučne za građanska prava i obveze.

U svojoj je presudi u predmetu *Micallef* Sud postavio određene kriterije na temelju kojih bi članak 6. stavak 1. Konvencije mogao biti primjenjiv na postupak koji se odnosi na privremenu mjeru (vidi predmet *Micallef protiv Malte* [GC], br. 17056/06, stavci 83.-86., 15. listopada 2009.):

"84. Kao prvo, pravo o kojemu se radi i u glavnom postupku i u postupku za određivanje privremene mjere treba biti "građansko" u samostalnom smislu tog pojma koji mu daje članak 6. Konvencije (vidi, *inter alia*, predmete *Stran Greek Refineries and Stratis Andreadis* protiv Grčke, 9. prosinac 1994., stavak 39., Serija A br. 301-B; *König protiv Njemačke*, 28. lipanj 1978., stavci 89.-90., Serija A br. 27; *Ferrazzini protiv Italije* [GC], br. 44759/98, stavci 24.-31., ECHR 2001-VII; i *Roche protiv Ujedinjene Kraljevine* [GC], br. 32555/96, stavak 119., ECHR 2005-X).

85. Kao drugo, priroda privremene mjere, njezin predmet i svrha kao i njezini učinci na pravo o kojemu je riječ trebaju biti podvrgnuti kontroli. Uvijek kad se može smatrati da se privremenom mjerom djelotvorno odlučuje o građanskom pravu ili obvezi o kojemu se radi, ne dovodeći u pitanje duljinu vremena koje je na snazi, članak 6. biti će primjenjiv."

Glede prvog kriterija, Sud prvo primjećuje da se u svrhu testa *Micallef* naprijed navedeni upravni postupak treba smatrati "glavnim postupkom". U tom su postupku podnositelji zahtjeva tražili povrat nacionalizirane imovine. U izvanparničnom postupku za određivanje privremene mjere, koji se u svrhu testa *Micallef* treba smatrati "postupkom za određivanje privremene mjere" podnositelji zahtjeva su tražili osiguranje budućeg namirenja svojeg zahtjeva za povrat imovine. Budući je pravo dobiti povrat nacionalizirane imovine, o kojem u se radilo i u "glavnom" postupku i u "postupku za određivanje privremene mjere", "građansko" pravo u smislu članka 6. stavka 1. Konvencije, Sud nalazi da je u ovome predmetu zadovoljen prvi kriterij testa *Micallef*.

Glede drugoga kriterija, Sud bilježi da se prema hrvatskom pravu smatra kako je privremena mjera kojom se zabranjuje otuđenje ili opterećenje određene imovine, a čije su donošenje tražili podnositelji zahtjeva u ovome predmetu, s obzirom na njenu svrhu zaštitna (konzervirajuća) mjera, dakle, mjera čija je svrha osiguranje budućeg namirenja vjerovnikove tražbine. U smislu svojih učinaka ona samo stvara određeno pravo *quasi in rem* (osobito pravo vjerovnika da namiri svoje potraživanje od trećih osoba koje su nakon što je privremena mjera određena stekle određena stvarna (*in rem*) prava na nekretnini o kojoj je riječ. Vidi naprijed navedeni članak 299.(4.) Ovršnog zakona), ali ne dovodi niti do potpunog niti do djelomičnog namirenja vjerovnikove tražbine.

Sud nadalje bilježi da su u ovome predmetu, u navedenom upravnom postupku nadležne upravne vlasti na kraju utvrdile da je zahtjev podnositelja zahtjeva za povrat imovine o kojoj je riječ, tj. tražbina koju su htjeli osigurati privremenom mjerom čije su određivanje tražili u navedenom izvanparničnom postupku, bio neosnovan te su ga odbile. Stoga se ne može tvrditi da je duljina izvanparničnog postupka kojemu se prigovara stavila interese podnositelja zahtjeva u nepovoljniji položaj i da je imala odlučujući utjecaj na glavni postupak, oduzimajući, u bitnoj mjeri, značenje njegovom krajnjem ishodu (vidi predmete *Balyuk protiv Ukrajine* (dec.), br. 17696/02, 6. rujan 2005. i, obratnim podrazumijevanjem, *Markass Car Hire Ltd protiv Cipra*, br. 51591/99, (dec.) 23. listopad 2001.).

Sud u takvim okolnostima drži kako se ne može smatrati da privremena mjera koju su tražili podnositelji zahtjeva "djelotvorno odlučuje o građanskom pravu ili obvezi o kojoj se radi" u smislu testa *Micallef*, i da stoga u ovome predmetu nije zadovoljen drugi kriterij toga testa. Sud stoga upućuje na svoju sudsku praksu prije *Micallefa*, koja još uvijek vrijedi u okolnostima kao što su ove koje prevladavaju u ovome predmetu, a prema kojoj se članak 6. stavak 1. Konvencije ne primjenjuje na zaštitni postupak (*procédure de caractère conservatoire*) u kojemu se traži privremena mjera (vidi predmet *Maillard Bous protiv Portugala*, br. 41288/98, stavak 19. 28. lipanj 2001.).

Stoga se članak 6. stavak 1. ne primjenjuje na postupak kojemu se prigovara.

Slijedi da je ovaj prigovor nespojiv s odredbama Konvencije *ratione materiae* u smislu članka 35. stavka 3. (a) Konvencije i da ga stoga treba odbiti na temelju članka 35. stavka 4.

C. Navodna povreda članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju

Podnositelji zahtjeva nadalje prigovaraju da je duljina navedenog izvanparničnog postupka za izdavanje privremene mjere povrijedila i njihovo pravo na mirno uživanje njihovog vlasništva. Pozivaju se na članak 1. Protokola br. 1. uz Konvenciju koji glasi kako slijedi:

“Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnoga prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni.“

Sud ponavlja da podnositelj zahtjeva može tvrditi da je došlo do povrede članka 1. Protokola br. 1 samo ukoliko se pobijane odluke odnose na njegovo „vlasništvo“ u smislu te odredbe. "Vlasništvo" može biti "postojeće vlasništvo" ili potraživanja koji su dovoljno utemeljena da ih se može smatrati "imovinom" (vidi, na primjer, predmet *Kopecký protiv Slovačke* [GC], br. 44912/98, stavak 35., ECHR 2004-IX).

Sud nadalje primjećuje da su podnositelji zahtjeva u ovome predmetu svoj zahtjev za povrat imovine temeljili na odredbama Zakona o denacionalizaciji. Budući da ništa navedeno u tom zakonu ne navodi na zaključak da bi podnositelji zahtjeva bili stekli formalno vlasništvo imovine čiji povrat traže *ex lege*, Sud nalazi da o pitanju jesu li ili nisu podnositelji zahtjeva ispunili zakonske uvjete za dobivanje povrata imovine trebalo odlučiti u postupku pred nadležnim upravnim vlastima. Stoga je u naravi zahtjeva bio vlasnički interes na koji se pozivaju podnositelji zahtjeva, te ga se stoga ne može smatrati "postojećim vlasništvom" u smislu sudske prakse Suda (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Kopecký*, stavak 41.).

Kada je u naravi zahtjeva vlasnički interes, on se može smatrati „imovinom“ samo ako postoji dostatna osnova za taj interes u nacionalnom pravu (na primjer, kad postoji utvrđena sudska praksa domaćih sudova koja to potvrđuje), to jest, kad je dostatno utvrđeno da je potraživanje ovršivo (vidi naprijed citirani predmet *Kopecký*, stavak 52., i *Stran Greek Refineries i Stratis Andreadis protiv Grčke*, 9. prosinac 1994., stavak 59., Serija A br. 301 B). U načelu se ne može reći da je podnositeljica zahtjeva dovoljno dokazala da ima potraživanje koje predstavlja "imovinu" u svrhu članka 1. Protokola br. 1. kada postoji spor o točnom tumačenju i primjeni domaćeg prava i kad se o pitanju je li ona ispunila zakonske uvjete odlučuje u mjerodavnom postupku (vidi predmet *Milašinović protiv Hrvatske* (dec.), br. 26659/08, 1. srpanj 2010.).

Kao što je naprijed već istaknuto, o pitanju jesu li podnositelji zahtjeva u ovome predmetu ispunili zakonske uvjete za dobivanje povrata nacionalizirane imovine trebalo je odlučiti u postupku pred nadležnim upravnim vlastima. Te su vlasti na kraju utvrdile da to nije tako. Kad nema proizvoljnosti, nema osnove na kojoj bi Sud mogao doći do drugačijeg zaključka o tome jesu li podnositelji zahtjeva ispunili te uvjete. Sud stoga smatra da zahtjev podnositelja za povrat imovine nije dovoljno dokazan da bi ga se moglo kvalificirati kao "imovinu" koja privlači zaštitu članka 1. Protokola br. 1. (vidi, *mutatis mutandis*, naprijed citirani predmet *Kopecký*, stavke 56. i 58.-60.).

Slijedi da je ovaj prigovor nespojiv s odredbama Konvencije *ratione materiae* u smislu članka 35. stavka 3. (a) Konvencije i da ga stoga treba odbiti na temelju članka 35. stavka 4.

D. Navodne povrede članka 13. Konvencije

Na kraju, podnositelji zahtjeva prigovaraju na temelju članka 13. Konvencije, uzetog zajedno s člankom 6. stavkom 1. da nisu imali na raspolaganju djelotvorno domaće pravno sredstvo za svoj prigovor o duljini izvanparničnog postupka. Članak 13. glasi:

“Svatko čija su prava i slobode koje su priznate u ovoj Konvenciji povrijeđene ima pravo na djelotvorna pravna sredstva pred domaćim državnim tijelom čak i u slučaju kad su povredu počinile osobe koje su djelovale u službenom svojstvu.”

Sud primjećuje da članak 13. ne sadrži opće jamstvo pravne zaštite svih materijalnih prava. On se isključivo odnosi na predmete u kojima podnositelj zahtjeva tvrdi, s osnova o kojima se može raspravljati, da je povrijeđeno neko od njegovih prava i sloboda navedeno u Konvenciji

S tim u vezi Sud upućuje na svoje naprijed navedene nalaze da je glavni prigovor podnositelja zahtjeva na temelju članka 6. stavak 1. Konvencije nespojiv *ratione materiae* s Konvencijom.

Slijedi da je i ovaj prigovor nespojiv s odredbama Konvencije *ratione materiae* u smislu članka 35. stavka 3. (a) Konvencije i da ga stoga treba odbaciti na temelju članka 35. stavka 4.

E. Ostale navodne povrede Konvencije

Dana 1. lipnja 2010. godine podnositeljice zahtjeva su se u svojem odgovoru na očitovanje Vlade po prvi puta pozvale na članak 14. Konvencije i članak 1. Protokola br. 12. uz Konvenciju. Članak 14. glasi kako slijedi:

"Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost."

Članak 1. Protokola br. 12. glasi kako slijedi:

“1. Uživane svih prava određenih zakonom osigurati će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.

2. Nitko ne smije biti diskriminiran od strane javnih tijela na bilo kojoj osnovi kako je navedeno u stavku 1.“

Sud primjećuje da su ovi prigovori u cijelosti nepotkrijepljeni. Stoga su nedopušteni na temelju članka 35. stavka 3. (a) kao očigledno neosnovani, i da stoga ih treba odbaciti na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije.

Iz tih razloga Sud jednoglasno

Odlučuje brisati zahtjev sa svoga popisa predmeta u odnosu na prvog podnositelja zahtjeva.

Utvrdjuje da je zahtjev nedopušten u odnosu na drugu i treću podnositeljicu zahtjeva.

Søren Nielsen
tajnik

Anatoly Kovler
predsjednik